

KOBİ'lerin Sürdürülebilirliğe Gerekli Önemi Vermeleri için 5 Sebep

Kasım 2023

Özet

Sürdürülebilir geçiş kolektif bir çabadır ve bir bütün olarak tüm toplumun meselesidir. Avrupa ekonomisinin omurgasını oluşturan KOBİ'lerin de bu süreçte oynayacakları önemli roller vardır. Geçiş zorluklar doğurabilir ama aynı zamanda fırsatlar da sunmaktadır. Ancak, tam olarak bilgi sahibi olmadan bu sürece başlamak ve sürdürülebilir geçişin işletmeyi nasıl etkileyeceğini hayal etmek göz korkutucu olabilmektedir.

Bu belgede KOBİ'lerin daha sürdürülebilir iş modellerine geçiş yapmak için neden beklememeleri gerektiğine dair 5 sebep ayrıntılarıyla anlatılmaktadır.

Giriş

Küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) daha sürdürülebilir olmak ve sürdürülebilirlik performanslarını raporlamaya başlamak yönünde artan baskı ve beklentilerle karşı karşıyadır. Eş zamanlı olarak yeşil finans ve tüketici taleplerinin karşılanması gibi yeni iş fırsatlarını da beraberinde getirebilecek fırsatlar da onları beklemektedir.

Bazı KOBİ'ler bu durumun farkındadır ve işletmelerini uyarlamak için proaktif adımlar atmaktadır. Aynı zamanda birçok KOBİ, karşılanacak beklentiler ve hangi standart veya kriterlerin takip edilmesi gerektiği konusunda desteğe ihtiyaç duymaktadır. Üstelik bazı sürdürülebilirlik konuları bazı KOBİ'ler için diğerlerinden çok daha önemli olabilir.

Bu belge, KOBİ'lere ve onların meslek mensubu danışmanlarına sürdürülebilirlik geçişinin onlar için nasıl ve neden bu denli önemli olduğunu; nasıl riskler ve fırsatlar sağladığını sunmayı amaçlamaktadır. Bu belge [Accountancy Europe \(Avrupa Muhasebeciler Federasyonu\)](#), [Ecopreneur.eu \(Avrupa Sürdürülebilir İşletmeler Federasyonu\)](#), [European Association of Cooperative Banks \(Avrupa Kooperatif Bankaları Birliği\)](#) iş birliği ile hazırlanmış ve desteklenmiştir. Ayrıca, KOBİ müşterilerine sürdürülebilirlik hizmetleri sunan, Avrupa çapındaki küçük ve orta ölçekli muhasebe firmaları (SMP'ler) ile yapılan görüşmelerden de bilgi edinilmiştir.

KOBİ'lerin Sürdürülebilirliğe Gerekli Önemi Vermeleri için 5 Sebep

Sürdürülebilirlik raporlaması ve durum tespiti yükümlülüklerine ilişkin AB mevzuatı ve ulusal mevzuatlar, çoğunlukla KOBİ'leri külfetli ve orantısız yükümlülüklerden korumak için tasarlanmıştır. Bunun nedeni, politika yapıcılarının birçok KOBİ'nin sınırlı kaynaklara sahip olduğunun ve işletmelerini ayakta tutmalarına öncelik vermeleri gerektiğinin farkında olmalarıdır.

Ancak birçok KOBİ, çeşitli AB mevzuatı ve ulusal mevzuat kapsamına doğrudan dahil edilmemiş olsa bile yine de bu mevzuatlardan etkilenecektir. Bu mevzuatın etkileri eninde sonunda KOBİ'lere 'sıçrayacak'tır. Örneğin, KOBİ'lere kredi veren bankalar veya değer zincirleri KOBİ'leri içeren daha büyük şirketler, Çevresel Sosyal Yönetişim yükümlülüklerini karşılamak amacıyla sürdürülebilirlik bilgisine ihtiyaç duydukları için; KOBİ'lerin sürdürülebilirlik performansına ilişkin özel bilgiler talep edebilirler. Üstelik müşterilerin, çalışanların ve iş ortaklarının beklentileri iyi sürdürülebilirlik performansına giderek daha fazla odaklanmaktadır. Bunun sebebi, iklim ve çevre sorunları, çalışma koşulları ve modern kölelik gibi sosyal konular veya şirketin çevre üzerindeki etkisinin daha fazla farkında olan yönetim kurulları olabilmektedir.

Neyse ki, KOBİ'lerin daha küçük olanları, daha basit ve daha esnek kurumlara ve yerel ekonomik sektörlere yakınlıkları nedeniyle sürdürülebilirliği iş hayatına entegre etme konusunda daha avantajlıdır. Çoğu KOBİ daha az mali kaynağa ve sürdürülebilir geçişe ayıracak daha az zamana sahip olabilir. Yine de daha küçük KOBİ'ler ve genellikle daha az karmaşık olanlar bu konuda fayda sağlayabilmektedir.

“KOBİ” segmenti kendi içerisinde de çok çeşitlilik gösterir. Mikro işletmeleri ayrı tutarsak, orta ölçekli işletmelerin gerçeklikleri ve kapasiteleri, küçük işletmelerinkinden önemli ölçüde farklıdır. Özellikle sürdürülebilirlik söz konusu olduğunda Ecopreneur.eu (*Avrupa Sürdürülebilir İşletmeler Federasyonu*), '**sürdürülebilirlik olgunluğunun**' farklı aşamalarında KOBİ'lerin ne kadar farklı olabileceğine dikkat çekmektedir. Öncelikle, iş modeli sürdürülebilir ürün, üretim ve hizmetlere odaklanan; lider, yenilikçi KOBİ'ler olan '*ekogirişimci*' KOBİ türü vardır. Ekogirişimcileri yakından takip eden ve sürdürülebilir uygulamalara proaktif bir şekilde uyum sağlayan "*proaktif KOBİ'ler*" vardır. Son olarak, çoğu "*reaktif KOBİ*" henüz sürdürülebilir çözümleri uygulamaya başlamamıştır. Bu son segmet, sürdürülebilirliği ciddiye almak için güçlü nedenlere ihtiyaç duymaktadır.

Aşağıda, sürdürülebilirlik konularının tüm KOBİ'leri nasıl etkileyeceğini ve neden onların (özellikle '*reaktif KOBİ'lerin*') kendi işlerinin sürdürülebilirliğini daha sonra yerine '**şimdi**' düşünmeye başlamaları gerektiğini vurgulayan, belirli bir önem sırasına göre sıralanmayan 5 sebep listelenmiştir

SEBEP-1 FİNANSA ERİŞİM

KOBİ'ler sürdürülebilirliği benimseyerek çevresel ve sosyal etkilerini artırabilir, finansal durumlarını güçlendirebilir, çeşitli ve bol finansman kaynaklarına sahip olabilir. Ancak tam tersine, sürdürülebilirlik konusunda eylem eksikliği mevcut finansman seçeneklerini de sınırlayabilir.

Sürdürülebilirliğe öncelik veren, çevresel ve sosyal açıdan sorumlu uygulamalara bağlılık gösteren KOBİ'ler birçok finansman fırsatının kilidini açabilir. Finansal kurumlar, yatırımcılar ve paydaşlar, sürdürülebilir işletmelerin uzun vadeli değerinin giderek daha fazla farkına varmaktadır.

KOBİ'ler sürdürülebilir uygulamaları faaliyetlerine entegre ederek; dayanıklılık, yenilikçilik ve risk yönetimi yeteneklerini sergileyerek kredi verenler ve yatırımcılar için kendilerini daha çekici bir hale getirebilirler.

Böylelikle sürdürülebilir KOBİ'ler, krediler, etki yatırımları ve sürdürülebilir girişimler için açıkça tahsis edilen hibeler dahil olmak üzere çeşitli finansman seçeneklerine erişebilmektedir. Ayrıca hükümetler, AB ve uluslararası kuruluşlar, finansman programları ve teşvikler yoluyla sürdürülebilir KOBİ'leri aktif olarak desteklemekte ve sermayeye erişim potansiyellerini daha da genişletmektedir.

Finansmana olumlu erişimin sonuçlarının yanı sıra, sürdürülebilirliği iyileştirmeye yönelik çalışma yapmayan işletmeler için daha az finansman sağlanması riski de artmaktadır.

Örneğin, Avrupa bankaları ve diğer bölgelerdeki bankalar, kredi portföylerinde sürdürülebilirlik kriterlerini giderek daha fazla yerine getirmek zorunda kalıyorlar. KOBİ'ler, düzenleyici yükümlülükleri karşılama için bankalarına sürdürülebilirlik bilgilerini sağlamalıdır. Birçok banka, sürdürülemez iş uygulamalarının uzun vadeli etkilerinin daha iyi farkına varmaya başlamıştır. Ekosistem üzerinde orta ve uzun vadede olumsuz etkileri olan faaliyetler için kredi vermekte tereddüt edebilirler veya bunu yaptıklarında yüksek faiz oranları geçerli olabilir.

Birçok Avrupa ülkesinde bulunan banka temsilcisi, müşterisi KOBİ'ler olan muhasebe meslek mensuplarına ve bankaların KOBİ müşterilerine sürdürülebilirlik anketleri gönderdiklerini belirtmiştir. Bu, banka kredilerinin sürdürülebilirlik performansına bağlı hale gelmesine ve işletmelerin ilgili açıklamaları yapmak zorunda kalmasına yönelik atılan ilk adımdır.

Buna paralel olarak, sermaye piyasalarında borsada işlem gören işletmelere ilişkin yükümlülükler ve yatırımcıların değişen beklentileri, özsermaye finansmanına erişmek isteyen borsada işlem gören KOBİ'lere sürdürülebilirlik performansı ve açıklama yükümlülükleri getirmektedir. Örneğin, yakın zamanda onaylanan Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD), bu tür KOBİ'lerin 2026 mali yılından itibaren sürdürülebilirlik performanslarına ilişkin raporlama yapmaya başlamalarını zorunlu kılmaktadır. Bu amaçla orantılı olarak sürdürülebilirlik raporlama standartları geliştirilmektedir.

Bu trendlere hazırlanmayı başaramayan KOBİ'ler, yalnızca yeni finansman fırsatlarını kaçırmakla kalmayacak, aynı zamanda birdenbire iş sürdürülebilirliğini geliştirmek ve uyum sağlamak için hiç zaman ayıramadan, paydaşlarını performansları hakkında bilgilendirmek zorunda kalma riskiyle de karşı karşıya kalacaklardır. Bu noktada, işin günlük işleyişinden değerli zaman ve kaynakları alıp götüren birçok değişikliği aynı anda yönetmek zorunda kalacaklar.

SEBEP 2: DEĞER ZİNCİRİ ORTAKLARINDAN GELEN TALEPLER

Büyük işletmeler iklim girişimlerine ve kurumsal sosyal sorumluluk taahhütlerine kayıtlar yapmaktadır. Aynı zamanda, Kurumsal Sürdürülebilirlik Durum Tespiti Direktifi (CS3D) ve Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD) gibi AB yasaları, büyük işletmeler için sürdürülebilirlik beyanı ve performans yükümlülükleri getirmektedir.

Büyük işletmeler, değer zincirlerinin kendilerine belirlenen sürdürülebilirlik hedefleriyle uyumlu olmasını sağlamalıdır. Ayrıca, çalışma uygulamaları veya faaliyetleri sürdürülebilirliğe zarar veren şirketlerle iş yapmanın potansiyel itibar risklerinin de daha fazla farkındadırlar. Bu, kaçınılmaz olarak, hizmet ve ürün sağlayıcıları olarak büyük işletmelerin değer zincirlerinin bir parçası olan KOBİ'lerin, daha büyük tedarik zinciri ortakları tarafından sürdürülebilirlik kimlik bilgilerini göstermelerinin istenebileceği anlamına da gelmektedir.

Sürdürülebilirlik performansları ve açıklamaları için hazır olmaları sebebiyle, daha büyük işletmeler halihazırda daha yüksek bir '**olgunluk**' aşamasında olan KOBİ'lerle iş yapmayı giderek daha fazla tercih etmektedirler. Bu nedenle, KOBİ'lerin B2B iş fırsatlarını en üst düzeye çıkarmak için erken hazırlanmaları ve halihazırda yararlandıkları rekabet avantajlarından ödün vermemeleri gerekmektedir.

KOBİ'lerden sürdürülebilirlik bilgisi talep eden büyük şirketler ve müşteriler rehberlik ve destek sağlamaya teşvik edilmelidir. KOBİ'ler kendilerinden istenen bilgiyi sağlamaya istekli olsalar da çoğu tanımlama, bilgi toplama ve raporlama süreçlerinin ve sistemlerinin kurulması için desteğe ihtiyaç duymaktadırlar.

SEBEP 3: TÜKETİCİLERDEN, ÇALIŞANLARDAN VE YENİ NESİLLERDEN GELEN BEKLENTİLER

İşletmelerinin sürdürülebilirliğine proaktif bir yaklaşım benimseyen KOBİ'ler rekabet avantajı elde edebilir, yeni müşteriler ve çalışanlar çekebilir ve işletmelerinin uzun vadeli geleceğini güvence altına alabilirler.

Tüketiciler, satın alma kararlarını verirken sürdürülebilirlik etkilerini ve fiyatlarını giderek daha fazla göz önünde bulundurmaktadır. Şirketlerin sorumlu ve sürdürülebilir bir şekilde hareket etmesini ve hesap verebilir olmasını beklemektedirler.

Örneğin Eurobarometer anketleri, tüm AB Üye Devletlerindeki vatandaşların %94'ünün çevreyi korumanın hayati önem taşıdığına inandığını göstermektedir. Vatandaşların yüzde 91'i iklim değişikliğinin ciddi bir sorun olduğunu belirtmiştir. Karşılaştırıldığında, %83'ü çevreyi korumak için Avrupa yasalarının gerekli olduğuna inandığı anlaşılmaktadır.

Benzer bir eğilim çalışanlar arasında da görülmektedir. Görüşü alınan muhasebe meslek mensuplarının çoğu, KOBİ çalışanlarının, özellikle de genç nesillerin, işverenlerinden giderek daha yüksek çevre ve sürdürülebilirlik standartları talep ettiğini belirtmiştir. İş yoluyla anlamlı ve olumlu bir değişim sağlayarak yeni yetenekleri çekmek her zamankinden daha önemli hale gelmiştir.

Son olarak, görüş alınan bazı muhasebe meslek mensupları, yeni nesil aile şirketlerinin çevre konusunda çok daha bilinçli ve daha güçlü bir toplumsal zihniyete sahip olduklarının altını çizmişlerdir. KOBİ'lerin toplumun sürdürülebilirlik öncelikleriyle uyumsuz olması durumunda gelecek nesil işi üstlenmeye daha az istekli olabilir. Ek olarak, potansiyel olarak sürdürülemez bir iş modeline veya atıl varlıklara sahip bir işletmenin, yatırımcılar veya satın alanlar için değeri daha düşük olacaktır. Sonuç olarak bu tarz bir işletme yeterli dayanıklılığa sahip olmayabilir ve bu da uzun vadede başarısızlığa uğramasına neden olabilir.

SEBEP 4: MEVZUATLAR

CSRD ve CS3D gibi AB mevzuatları, 2026'dan itibaren CSRD açıklamalarını raporlaması gerekecek olan borsaya kayıtlı KOBİ'ler hariç, çoğu KOBİ'yi genellikle doğacak yükümlülüklerden korumaya çalışmaktadır. Yukarıda açıklandığı gibi, diğer KOBİ'ler 'sıçrama' etkisinden etkilenmeye devam edecektir. Ancak belirli mevzuatlar KOBİ'leri doğrudan etkileyecektir.

Örneğin, bazı AB ülkelerinin hükümetleri CO2 vergilerini uygulamaya koymaktadır. Danimarka'da, 2022'de "kurumsal karbon vergisi" uygulamaya konuldu ve şirketlere (KOBİ'ler dahil) yaydıkları karbondioksitin tonu başına 1.125 Danimarka Kronu (150 Avro) tutarında bir maliyet uygulanacaktır. Benzer bir girişim 2022'de Avusturya'da [hayata geçirilmiş](#) AB'deki diğer ülkeler de bu yolu izlemiştir. Bu tür önlemlerle işletmeler, ilgili vergi yükümlülüğünü en aza indirmek için karbon emisyonlarını hesaplamak ve azaltmak konusunda sağlam bir teşvike sahip olacaktır.

Bir başka örnek de kamu alımlarındadır. İsveç Hükümeti, kamu alımları ihale süreçlerine katılan şirketler için sürdürülebilirlikle ilgili yeni zorunlu kriterler [getirmeyi](#) planlamaktadır. İsveç'in önerilerine göre, kamu yetkililerinin kamu alımlarında iklim, çevre, insan sağlığı, hayvan güvenliği ve sosyal hukuk ile iş hukuku hususlarını da dikkate alması gerekecektir. Birleşik Krallık da aynı şekilde karbon azaltımını "büyük hükümet sözleşmeleri" için dikkate alınan hususlardan biri olarak [uygulamaya](#) koymuştur.

Bu önlemler, KOBİ'lerin hâlihazırda ele aldığı su, hijyen, hayvan refahı, enerji verimliliği, sağlık, güvenlik ve çalışma koşulları gibi sürdürülebilirlikle ilgili diğer standart ve gerekliliklere katkıda bulunacaktır. Bu tür mevzuatların gelecekte büyümeleri beklenebilir.

SEBEP 5: İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ETKİLERİ

Birleşmiş Milletler (BM) Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) [raporları](#) iklimin geri dönülemez bir felaket noktasına ulaşmasından önce, sera gazı emisyonlarının 2025'ten itibaren düşmeye başlaması gerekeceğini belirterek acil ve vahim bir uyarı vermektedir. Toplumun sürdürülebilir bir geleceğe katkıda bulunması ve uyum sağlaması gerekmektedir. Bu aynı zamanda her büyüklükteki işletme için de geçerlidir. KOBİ'ler bireysel olarak küçüktür, ancak sayıları çok fazla olduğundan çoğu ekonominin omurgasını oluştururlar; KOBİ'lerin harekete geçmesi zorunludur.

İklim değişikliği KOBİ'ler için uyum gerektirebilecek, zorluklar ve fırsatlar sunabilecek önemli fiziksel riskler oluşturabilir. Artan sıcaklıklar, aşırı hava olayları ve deniz seviyesindeki yükselme, altyapı hasarı, tedarik zinciri kesintileri ve artan işletme maliyetleri yoluyla KOBİ'leri doğrudan etkileyebilir. KOBİ'lerin sel, sıcak hava dalgaları veya kasırgalar gibi doğal fiziki risklere karşı savunmasızlıklarını dikkate almaları ve varlıklarını korumak ve iş sürekliliğini sağlamak için dayanıklılık stratejileri geliştirmeleri gerekebilir.

Ekonomiler genel olarak iklim felaketini, sosyal ve yönetim konularındaki yeni beklentileri daha iyi hesaba katmak için önemli bir yeniden yapılanma sürecinden geçerken, tüm KOBİ'lerin mevcut işlerini uyarlamaları ve hatta dönüştürmeleri gerekecektir. Özellikle *'ekogirişimciler'* ve giderek artan sayıda *'proaktif KOBİ'* iklim aciliyetini halihazırda ciddiye alıyor olsa da yaklaşık 23 milyon *'reaktif KOBİ'* büyük bir sürdürülebilirlik olayından etkilendikten sonra veya daha önce bahsedilen 4 sebep kaynaklı değişen iş ortamına yanıt verecektir.

KOBİ'ler açısından, *(özellikle de işletmenin hayatta kalması, daha sürdürülebilir uygulamalara geçişinin işletme üzerindeki pozitif etkisi göz önünde bulundurularak)* şimdi harekete geçmek işe yarayacaktır. Yenilenebilir enerji kaynaklarına ve sürdürülebilir uygulamalara geçiş gibi iklim değişikliğini hafifletme çabalarının yol açtığı teknolojik değişiklikler KOBİ'leri zorlayabilir. Değişen düzenleyici çerçevelere ve tüketici taleplerine uyum sağlamak için yeni teknolojilere yatırım yapmaları, ekipmanı yükseltmeleri veya üretim süreçlerini ayarlamaları gerekebilir. Bu değişiklikler finansal ve faaliyetler ayarlamalar gerektirse de aynı zamanda inovasyon, maliyet tasarrufu ve örneğin enerji sektörünün bölgesel yenilenebilir enerji üretimine doğru merkezileştirilmesi yoluyla pazar farklılaşması için fırsatlar da sunmaktadır. Fiziksel riskleri proaktif bir şekilde ele alan ve teknolojik değişikliklere uyum sağlayan KOBİ'ler, zorlukların üstesinden gelebilir ve kendilerini değişen iklimde uzun vadeli sürdürülebilirlik ve büyüme için konumlandırabilir.

Erken, proaktif planlama ve hazırlık, işletmelerin daha sonraki uyumlara daha hazırlıklı olmalarını sağlar ve sürdürülebilirlikle ilgili yeni ortaya çıkan riskler ve beklentiler karşısında iş dayanıklılıklarını artırır.

UYARI: Accountancy Europe, bu yayındaki bilgilerin doğru olmasını sağlamak için her türlü çabayı göstermektedir ancak bunu garanti edemez ve bu bilgilerle ilgili olarak herhangi bir sorumluluk kabul etmez. Bu yayını çoğaltmak veya tercüme etmek istiyorsanız lütfen info@accountancyeurope.eu adresine bir talep gönderiniz.

